

PRIPOROČILO SVETA

z dne 9. julija 2013

v zvezi z nacionalnim programom reform Švedske za leto 2013 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Švedske za obdobje 2012–2016

(2013/C 217/21)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti členov 121(2) in 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik ⁽¹⁾ in zlasti člena 9(2) Uredbe,ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ⁽²⁾ in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Evropski svet je 26. marca 2010 potrdil predlog Evropske komisije, da začne izvajati novo strategijo za delovna mesta in rast Evropa 2020, ki temelji na okrepjenem usklajevanju ekonomskih politik ter se osredotoča na ključna področja, na katerih je potrebno ukrepanje za povečanje potenciala Evrope za trajnostno rast in konkurenčnost.

(2) Svet je 13. julija 2010 sprejel priporočilo o širših smernicah za ekonomske politike držav članic in Unije (2010–2014) ter 21. oktobra 2010 sklep o smernicah za politike zaposlovanja držav članic ⁽³⁾, ki skupaj tvorita integrirane smernice. Države članice so bile pozvane, naj integrirane smernice upoštevajo v nacionalnih ekonomskih politikah in politikah zaposlovanja.

(3) Voditelji držav oziroma vlad držav članic so 29. junija 2012 sprejeli Pakt za rast in delovna mesta, ki z uporabo vseh razpoložljivih vzvodov, instrumentov in politik zagotavlja skladen okvir za ukrepanje na nacionalni ravni, ravni EU in ravni euroobmočja. Odločili so se, da morajo biti ukrepi sprejeti na ravni držav članic, in zlasti izrazil polno zavezanost k doseganju ciljev strategije Evropa 2020 ter izvajanju priporočil za posamezne države.

(4) Svet je 10. julija 2012 sprejel priporočilo ⁽⁴⁾ v zvezi z nacionalnim programom reform Švedske za leto 2012 in dal mnenje o konvergenčnem programu Švedske za obdobje 2012–2015.

(5) Komisija je 28. novembra 2012 sprejela letni pregled rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2013. Poleg tega je 28. novembra 2012 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Švedsko opredelila kot eno od držav članic, za katere je treba opraviti poglobljen pregled.

(6) Evropski parlament je v skladu z Uredbo (ES) št. 1466/97 ustrezno sodeloval v evropskem semestru in 7. februarja 2013 sprejel resolucijo o zaposlovanju in socialnih vidikih v letnem pregledu rasti 2013 in resolucijo o prispevku k letnemu pregledu rasti 2013.

(7) Evropski svet je 14. marca 2013 potrdil prednostne naloge za zagotavljanje finančne stabilnosti, fiskalne konsolidacije in ukrepanja za spodbujanje rasti. Poudaril je potrebo po doseganju diferencirane, rasti prijazne fiskalne konsolidacije, vrnitvi k normalnim posojilnim pogojem v gospodarstvu, spodbujanju rasti in konkurenčnosti, odpravljanju brezposelnosti in socialnih posledic krize ter modernizaciji javne uprave.

(8) Komisija je 10. aprila 2013 objavila rezultate poglobljenega pregleda za Švedsko, ki ga je opravila v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011. Na podlagi opravljene analize Komisija ugotavlja, da na Švedskem obstajajo makroekonomska neravnotežja, zaradi katerih je potrebno spremljanje in ukrepanje politike. Nadaljnjo pozornost si zaslužijo predvsem makroekonomska gibanja zadolženosti in razdolževanja v zasebnem sektorju ter še neodpravljene neučinkovitosti nepremičninskega trga. Čeprav velik presežek na tekočem računu ni povezan s takšnimi tveganji kot visok primanjkljaj, bo Komisija še naprej spremljala gibanja tekočega računa na Švedskem.

⁽¹⁾ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

⁽²⁾ UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

⁽³⁾ Za leto 2013 ostajajo nespremenjene v skladu s Sklepom Sveta 2013/208/EU z dne 22. aprila 2013 o smernicah za politike zaposlovanja držav članic (UL L 118, 30.4.2013, str. 21).

⁽⁴⁾ UL C 219, 24.7.2012, str. 85.

- (9) Švedska je 19. aprila 2013 predložila konvergenčni program za obdobje 2012–2017, in nacionalni program reform za leto 2013. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.
- (10) Na podlagi ocene konvergenčnega programa Svet v skladu z Uredbo (ES) št. 1466/97 meni, da je makroekonomski scenarij za leto 2013, na katerem temeljijo proračunske napovedi v programu, verjeten. Vlada za leti 2013 in 2014 napoveduje rast v višini 1,2 % oziroma 2,2 % BDP, ustrežna napoved Komisije pa predvideva 1,5 % in 2,5 %. Cilj proračunske strategije, opisane v konvergenčnem programu, je zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti javnih financ z upoštevanjem pravil švedskega fiskalnega okvira, vključno s ciljem, da se v povprečju skozi celoten poslovni cikel doseže presežek v neto posojanju širšega sektorja države v višini 1 % BDP. Javnofinančni saldo je zdrsnil z rahlega presežka v višini 0,2 % BDP v letu 2011 na 0,5-odstotni primanjkljaj v letu 2012. Konvergenčni program potrjuje prejšnji srednjeročni proračunski cilj, tj. –1,0 % BDP. Srednjeročni proračunski cilj je v skladu z zahtevami Pakta za stabilnost in rast. V skladu s konvergenčnim programom naj bi se strukturni javnofinančni saldo, kot ga je preračunala Komisija, iz rahlega primanjkljaja v višini okoli 0,4 % BDP v obdobju 2012–2013 po letu 2014 prevesil v presežek. Zato bo srednjeročni proračunski cilj v obdobju konvergenčnega programa najverjetneje dosežen. V skladu z informacijami iz konvergenčnega programa naj bi stopnja rasti javnofinančnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na prihodkovni strani v letih 2012 in 2013 preseгла referenčno srednjeročno stopnjo potencialne rasti BDP, po letu 2014 pa se bo spustila pod njo. Celo ob upoštevanju možnosti, da bi bili v letu 2014 sprejeti dodatni ekspanzivni diskrecijski ukrepi, so tveganja za neizpolnitev proračunskih ciljev majhna. Program napoveduje, da naj bi se delež dolga, ki je nižji od referenčne vrednosti 60 % BDP, v letu 2013 začasno povečal na 42 % BDP, nato pa se v letu 2015 ponovno znižal na 40 %. Po napovedi Komisije naj bi se delež dolga v letu 2014 znižal na 39 %.
- (11) Velika zadolženost zasebnega sektorja (v letu 2012 je znašala 235 % BDP) še vedno vzbuja zaskrbljenost. Zadolženost gospodinjstev, ki se giblje okoli 80 % BDP ali približno 170 % razpoložljivega dohodka, se je šele nedavno ustalila in se ob nadaljnji rasti kreditov in počasnem odplačevanju hipotekarnih kreditov najverjetneje ne bo zmanjšala. Sedanja davčna olajšava za plačila obresti in nizki periodični davki na nepremičnine spodbujajo stanovanjsko zadolževanje, kar prispeva k visoki ravni zadolženosti. Poleg tega razmeroma velika vrzel med dejansko mejno davčno stopnjo na zadolževanje in kapital za nove naložbe spodbuja podjetja k dolžniškemu financiranju. Švedska je nedavno omejila davčno olajšavo za stroške obresti znotraj skupine podjetij, vendar nima celovitega sistema za odpravo vrzeli med olajšavami za financiranje dolga in kapitala. Dolg podjetij ostaja visok pri 149 % BDP.
- (12) Čeprav je švedski nepremičninski trg v zadnjem času stabilen, še vedno predstavlja potencialen vir nestabilnosti. Na strani ponudbe kaže nekatere neučinkovitosti, ki bi lahko prispevale k povišanju cen stanovanj in ustvarjanju neželenih učinkov rigidnosti trga. Švedske naložbe v gradbeništvo predstavljajo le polovico obsega zadevnih naložb drugih nordijskih držav, tako v razmerju do BDP kot glede na prebivalstvo. Trenutno zaradi dolgotrajnih postopkov na občinski ravni pogosto traja več let, da se začne izvajati nov projekt. Racionalizacija teh postopkov bi povečala prožnost ponudbe stanovanj, spodbudila konkurenco v gradbeništvu in zmanjšala stroške gradnje. Potrebne so nadaljnje reforme na področju določanja najemnin, da se bo na trgu lahko vzpostavila optimalna ponudba najemnih stanovanj po primerni ceni. Odprava neučinkovitosti nepremičninskega trga bi verjetno prispevala tudi k zmanjšanju zadolženosti prebivalstva, saj gre za povezani vprašanji.
- (13) Na Švedskem je stopnja brezposelnosti mladih, oseb s priseljskim ozadjem in nizko kvalificiranih delavcev še vedno precej nad stopnjo brezposelnosti preostalega delovno sposobnega prebivalstva in nad povprečjem EU. Švedska je sprejela številne nove primerne ukrepe za rešitev tega problema. Ukrepi, namenjeni vključevanju oseb s priseljskim ozadjem na trg dela, so že dali prve rezultate, saj se je stopnja brezposelnosti znižala, vendar so potrebna nadaljnja prizadevanja za zmanjšanje vrzeli med stopnjo brezposelnosti te skupine in preostalega prebivalstva. Zaenkrat mladi še niso imeli vidne koristi od teh ukrepov. Vendar je bilo sprejetih ali je v pripravi več obetavnih ukrepov, med njimi „pogodbe za uvajanje v delo“ (posebne zaposlitvene pogodbe za mlade, ki vključujejo izobraževanje) v okviru švedskega modela določanja plač s strani popolnoma neodvisnih socialnih partnerjev. Zelo pomembna so tudi prizadevanja za povečanje obsega vajeništva in drugih oblik poklicnega usposabljanja na delovnem mestu, vendar bodo morala biti ta prizadevanja ambicioznejša, da bi dosegla želeni učinek. Doseči bi bilo treba tudi nadaljnji napredek pri pregledu zakonodaje za zaščito zaposlitve in izkoriščanju prednosti jamstva za mlade. Bolj ciljno usmerjenim ukrepom, namenjenim tistim, ki jih najbolj potrebujejo, bi bilo treba dati prednost pred splošnimi subvencijami. V okviru švedskega sistema jamstva za mlade, ki iščejo delo prek javnega zavoda za zaposlovanje in so brezposelni 90 dni ali več, so mladim na voljo ciljno prilagojene storitve za izboljšanje njihovih možnosti, da najdejo priložnosti za zaposlitev in izobraževanje. Vendar se zdi, da jamstvo za mlade trenutno ni najbolj učinkovito prilagojeno mladim, ki niso vključeni v izobraževanje ali usposabljanje niti niso prijavljeni na zavodu za zaposlovanje. V skladu s priporočilom iz leta 2012 je Švedska naročila študijo učinkov znižane stopnje DDV za restavracije in gostinske storitve na cene, plače in

zaposlovanje mladih, katere prehodni rezultati naj bi bili znani januarja 2014, končne ugotovitve pa leta 2016. Ti rezultati bodo pomembni, saj so bili izraženi pomisleki o stroškovni učinkovitosti tega ukrepa.

- (14) V okviru evropskega semestra je Komisija izvedla obsežno analizo švedske ekonomske politike. Ocenila je konvergenčni program in nacionalni program reform ter predstavila poglobljen pregled. Glede na to, da je treba okrepiti splošno gospodarsko upravljanje Evropske unije z vključitvijo EU v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri tem ni upoštevala le pomena za vzdržno fiskalno in socialno-ekonomsko politiko na Švedskem, ampak tudi spoštovanje pravil in smernic EU. Njena priporočila v okviru evropskega semestra so izražena v priporočilih iz točk 1 do 4 spodaj.
- (15) Svet je ob upoštevanju te ocene proučil švedski konvergenčni program, njegovo mnenje ⁽¹⁾ pa je izraženo zlasti v priporočilu iz točke 1 spodaj.
- (16) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda, ki ga je opravila Komisija, in te ocene preučil nacionalni program reform in konvergenčni program. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilih iz točk 2 in 3 spodaj –

PRIPOROČA, da Švedska v obdobju 2013–2014 ukrepa tako, da:

1. Izvede potrebne ukrepe za izvajanje rasti prijazne fiskalne politike in ohranja trden fiskalni položaj ter tako zagotovi izpolnjevanje srednjeročnega proračunskega cilja v celotnem programskem obdobju.

2. Nadaljuje z zmanjševanjem tveganj, povezanih z zasebnim dolgom, in sicer z zmanjšanjem spodbud za zadolževanje v sistemu obdavčitve nepremičnin, tako da postopoma odpravi davčno olajšavo za plačila obresti na hipotekarne kredite in/ali poveča davke na nepremičnine. Sprejme nadaljnje ukrepe za spodbujanje preudarnega posojanja, tj. ukrepe, ki spodbujajo odplačevanje hipotekarnih kreditov. Nadalje zmanjša ugodnejšo obravnavo dolga v obdavčevanju podjetij.
3. Izboljša učinkovitost nepremičninskega trga z nadaljnjimi reformami sistema najemnim in poveča svobodo pri sklepanju pogodb med posameznimi najemniki in najemodajalci. Spodbuja večjo konkurenco v gradbeništvu ter pregleda postopke za načrtovanje, razdelitev na območja po namembnosti ter izdajo dovoljenj z namenom povečati preglednost, skrajšati roke in zmanjšati ovire za vstop gradbenih podjetij na trg.
4. Okrepi prizadevanja za izboljšanje vključevanja nizko kvalificiranih mladih in oseb s priseljskim ozadjem na trg dela, tako da uvede odločnejše in bolj ciljno usmerjene ukrepe za izboljšanje njihove zaposljivosti in povpraševanje na trgu dela po teh skupinah iskalcev zaposlitve. Okrepi prizadevanja za olajšanje prehoda iz šolanja v zaposlitev, vključno s širšo uporabo usposabljanja na delovnem mestu in drugih oblik pogodb, ki združujejo delo in izobraževanje. Dopolni sistem jamstva za mlade, da bo dosegel tudi mlade, ki niso vključeni v izobraževanje ali usposabljanje. Dokonča pregled učinkovitosti veljavne nižane stopnje DDV za restavracije in gostinske storitve pri ustvarjanju delovnih mest ter na podlagi tega pregleda oblikuje ugotovitve.

V Bruslju, 9. julija 2013

Za Svet
Predsednik
R. ŠADŽIUS

⁽¹⁾ V skladu s členom 9(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.